

*Галич Р. В., доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
кандидат юридичних наук;*

*Холіна О. В., магістрант I курсу навчання;
Реженко О. П., магістрант I курсу навчання
Харківський навчально-науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»*

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ БАНКОМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Актуальність теми. Сучасна фінансова криза виявила, що велика кількість українських банків не в змозі протистояти стресовим подіям. Кризові явища значно позначилися на стабільності функціонування банківської системи. Тому гостро постає питання щодо неефективного антикризового управління або взагалі – його відсутності. Тому важливо своєчасно зосередити увагу на антикризовому управлінні, повернути та зміцнити довіру до банків з боку інвесторів та клієнтів, щоб вирішити найскладніші проблеми.

Постановка проблеми. Стійкість окремої кредитної організації як елемента банківської системи передбачає стійке функціонування всієї системи в цілому. В зв'язку з цим запобігання банківської кризи «зсередини» шляхом ефективного антикризового управління сьогодні є вкрай важливим. Тому головною проблемою є визначення найбільш ефективних шляхів подолання кризи, в якій перебуває багато організацій та галузей реального сектору економіки.

Викладення основного матеріалу. Становлення сучасної банківської системи як в Україні, так і за кордоном часто супроводжується кризами та в результаті банкрутствами банків. Центральний банк, уряд держави та менеджери банків здійснюють антикризове управління банківської системи. Серед найпоширеніших інструментів антикризового управління: рефінансування, видача стабілізаційних кредитів, введення тимчасових адміністрацій, реструктуризація заборгованостей, регулювання рівня мінімального резервування, зменшення витрат внаслідок скорочення мережі банківських філій (особливо неприбуткових) тощо.

Протягом 2015-2016 років українська банківська система функціонувала у вкрай складних умовах. Військовий конфлікт на Сході України та анексія Криму, накопичені зовнішні дисбаланси та погіршення ситуації на світових товарних ринках призвели до економічного спаду, спричинили суттєву девальвацію національної валюти та виток інфляції.

Основними системними ризиками, реалізація яких негативно вплинула на діяльність банків, були: погіршення платоспроможності

позичальників через зменшення доходів населення та збиткову діяльність багатьох підприємств; звуження ресурсної бази банків через значний вплив депозитів протягом 2014–2015 років; незахищеність прав кредиторів; геополітичні ризики, пов'язані з анексією Криму та військовими діями на сході України [3].

З початку другої хвилі економічної кризи в банківській системі України з'явилися проблеми, пов'язані із погіршенням якості активів банків, які потребують застосування заходів антикризового управління з боку комерційних банків та НБУ. Це такі проблеми як:

1. Погіршення якості активів, зокрема зростання частки “непрацюючих” активів.

Частково вирішити проблему можна за допомогою продажу проблемних кредитів через відкритий або закритий тендер, прямий продаж, передачу прав вимоги інститутіві спільного інвестування. Також вагомими заходами можуть бути: зниження процентних ставок за окремими видами кредитів, наприклад, споживчими чи іпотечними; скорочення основної суми кредитів з низькою дохідністю шляхом її часткового списання [1].

2. Несвоєчасна реакція НБУ на втрату банками їх платоспроможності.

Щоб вирішити проблему, потрібно посилити контроль НБУ за діяльністю банків, особливо щодо цільового використання ресурсів рефінансування та вжиття негайних заходів у разі порушення банківського законодавства.

3. Зростання системних ризиків банківських установ.

Для вирішення необхідні:

- скорочення обсягів активних операцій у найбільш ризикових напрямках діяльності;
- підвищення рівня страхування ризиків, що істотно впливають на фінансовий стан банку;
- підвищення рівня диверсифікації як за активними, так і за пасивними операціями [1].

4. Значні витрати банківських установ, котрі стосуються як безпосередньо їхньої операційної діяльності, так і функціонування апарату управління [2].

Вирішенню проблем сприятиме зменшення витрат операційної діяльності банку за рахунок скорочення мережі філій, вибору дешевших каналів комунікацій із клієнтами, скорочення витрат на маркетинг, використання аутсорсингу та зменшення адміністративних витрат шляхом їх оптимізації [1].

Висновки. Таким чином, виявлення кризових явищ зумовлює необхідність впровадження спеціалізованих напрямів протидії їх розвитку. Банки потребують впровадженню нових методів та інструментів ефективного антикризового управління, оскільки це сприятиме

підтриманню фінансової стійкості банківських установ та банківської системи в цілому, що дає можливість в повній мірі виконувати свої базові функції та виконувати зобов'язання. А це в свою чергу впливає на стан економіки держави, рівень життя населення, інфляційні процеси, розвиток підприємницької діяльності. Тобто, ефективне антикризове управління банківських установ України – незамінний елемент, який сприяє стабільності банківської системи та забезпечує її подальший розвиток.

Список використаних джерел:

1. Кондрат І. Ю. Антикризове управління фінансами банків на прикладі ПАТ «Брокбізнесбанк» / Кондрат І. Ю., Топій І. І. // Національний університет “Львівська політехніка”. – 2014. – С.461-469.
2. Котенко О.О. Антикризове управління адекватністю банківського капіталу: дис. канд. екон. наук / О.О. Котенко // ДВНЗ "УАБС НБУ". – Суми, 2014. – С. 132–135.
3. Річний звіт НБУ 2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=31669311>